Valtiovarainministeriö
EUS/
Kekäläinen Antti
Palo Saara
Rauvala Elina

Neuvostoraportti

17.7.2023

EU/8/2023-VM-121

ECOFIN-neuvoston kokous 14.7.2023 ja Euroryhmän kokous 13.7.2023, Bryssel: Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 14.7.2023 ja Euroryhmä 13.7.2023, Bryssel

Neuvosto käsitteli uusien omien varojen toista ehdotuskoria, joka sisälsi hiilirajamekanismin ja päästökaupan omien varojen osalta 55-valmiuspaketin lopputulemaan liittyvät päivitykset, ETS oman varan keräämisasteen noston, ja uuden tilastollisen yritysten voitto-osuuksiin perustuvan väliaikaisen oman varan. Samassa yhteydessä käsiteltiin Ukrainan tukea. Jäsenvaltiot korostivat, että uusien omien varojen käsittely ja MFF-välitarkastelu tulee pitää erillään toisistaan. Ukrainan rahoitukselle osoitettiin vahva tuki.

Komissio esitteli ehdotuksensa EU:n tullilainsäädännön uudistamisesta. Useimmat jäsenvaltiot olivat komission kanssa samaa mieltä uudistuksen tarpeellisuudesta ja keskeisistä tavoitteista. Muissa asioissa puheenjohtaja ja komissio kertoivat ajankohtaisista rahoitussääntelyhankkeista.

Puheenjohtaja esitteli työohjelmaansa. Puheenjohtajakauden prioriteetteja ovat EMU:n syventäminen sekä EU:n yritysten kilpailukyvyn, EU:n avoimen strategisen autonomian ja EU:n globaalin roolin vahvistaminen.

Neuvosto hyväksyi osana eurooppalaista ohjausjaksoa päätelmät vuoden 2023 perusteellisista tarkasteluista makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyen. Taloudellisen elpymisen asiakohdassa kuultiin elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanon edistymisestä ja hyväksyttiin Maltan, Ranskan, Slovakian ja Irlannin päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat.

G20- valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.-12.10. kokouksen sekä IMF:n vuosikokouksen valmistelun asiakohdassa tiedotettiin syksyn kokousten valmisteluista. Muissa asioissa puheenjohtaja informoi OECD-verohankkeen tilanteesta. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttamista käsiteltiin Ecofin-aamiaisella.

Euroryhmän kokouksen aluksi kuultiin Suomen ja Kreikan uusien ministerien puheenvuorot maidensa politiikkaprioriteeteista. Euroryhmässä keskusteltiin euroalueen finanssipolitiikan virityksestä Euroopan finanssipoliittisen komitean ja komission taustoitusten pohjalta sekä hyväksyttiin julkilausuma euroalueen finanssipolitiikasta vuodelle 2024. Euroalue tulee julkilausuman mukaan sopeuttamaan finanssipolitiikkaansa vuonna 2024. Ministerit kävivät myös keskustelun

euron kansainvälisestä roolista. Euroryhmä keskusteli laajennetussa kokoonpanossa pääoma- ja rahoitusmarkkinoista, mukaan lukien euroryhmän tulevista työvirroista liittyen pääomamarkkinoiden kehittämiseen. Lisäksi laajennetussa kokoonpanossa keskusteltiin digitaalisesta eurosta.

Uusien omien varojen päivitetty paketti ja Ukrainan taloudellinen tuki monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) välitarkastelun yhteydessä

Puheenjohtaja yhdisti uusia omia varoja ja Ukrainan rahoitusta koskevat asiakohdat käsiteltäväksi yhdessä, koska molemmat liittyvät EU-budjettiin.

Komissio esitteli 20.6. julkaisemaansa uusien omien varojen toista ehdotuskoria. Kori sisältää mm. hiilirajamekanismin (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) ja päästökaupan (Emissions trading system, ETS) omien varojen osalta 55-valmiuspaketin lopputulemaan liittyvät päivitykset. 55-valmiuspaketti viittaa EU:n tavoitteeseen vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55% vuoteen 2030 mennessä. Paketin avulla pyritään saattamaan EU:n lainsäädäntö ko. tavoitteen mukaiseksi. ETS:n osalta komissio ehdotti keräämisasteen nostoa aiemmin ehdotetusta 25 prosentista 30 prosenttiin. Lisäksi komissio esitti uutta tilastollista yritysten voitto-osuuksiin perustuvaa väliaikaista omaa varaa.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostettiin, että uusien omien varojen käsittely ja MFF-välitarkastelu tulee pitää erillään toisistaan. Useat painottivat, että uusien omien varojen käsittelyllä ei ole vastaavaa aikataulupainetta. Useat jäsenvaltiot osoittivat skeptisyyttä komission ehdottamaa uutta tilastollista omaa varaa kohtaan, sillä se ei tuo juurikaan lisäarvoa bruttokansantulo-perusteiseen omaan varaan nähden. Keskustelussa kritisoitiin myös sitä, että uusi tilastollinen oma vara ei odotuksien vastaisesti tasapainottanut aiemmin ehdotetun ETS oman varan maksutaakkaa jäsenvaltioiden kesken. Monet köyhemmät hiili-intensiiviset jäsenvaltioiden kritisoivatkin ETS omaa varaa ja komission ehdottamaa keräämisasteen nostoa – erityisesti, kun tämä heikentää jäsenvaltioiden kansallista kykyä rahoittaa ilmastotoimiaan. CBAM omaa varaa useimmat eivät kommentoineet lainkaan, mutta muutama jäsenvaltio osoitti sille tukensa.

Komissio esitteli myös monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) välitarkastelun yhteydessä ehdottamaansa Ukraina-tukivälinettä, jonka puitteissa Ukrainan jälleenrakennuksen tarpeisiin voitaisiin tarjota joustavasti tukea avustuksina ja lainoina yhteensä enintään 50 mrd. euron edestä vuosina 2024-2027. Komissio korosti ehdotustensa pikaisen käsittelyn tärkeyttä, painottaen erityisesti Ukrainan keskeytyksettömän tuen merkitystä heti tulevan vuoden alusta. Komissio ymmärsi, että uusia omia varoja ja MFF-välitarkastelua koskevat prosessit ovat erillisiä, mutta tuki molempien osalta puheenjohtajana toimivan Espanjan kunnianhimoisia käsittelysuunnitelmia.

Ukrainan rahoitukselle osoitettiin vahva tuki, käytännössä yksimielisesti. Jäsenvaltiot pitivät komission ehdottamaa mallia hyvänä pohjana keskusteluille, mutta useat totesivat, että selvennyksiä tarvitaan vielä mm. lainojen ja avustusten välisestä suhteesta, hallinnosta, ehdollisuuksista, sekä kansainvälisten kumppanien ja rahoituslaitosten roolista.

Suomi tarkastelee molempia ehdotuksia vielä, joten varsinaista kantaa ei vielä ole. Suomi kuitenkin painotti puheenvuorossaan, että tekninen tarkastelu on tehtävä huolella, eikä uusien omien varojen käsittelyä tule sekoittaa MFF-välitarkastelun käsittelyyn.

Puheenjohtaja noteerasi Ukrainalle kohdistetun vahvan tuen ja käsittelyn priorisoinnin, ja omien varojen osalta vain totesi, että teknistä työtä jatketaan lähikuukausina intensiivisesti, ja paketti tuodaan poliittiselle tasolle pohdittavaksi, kun siihen on valmius. Puheenjohtaja haluaa varmistaa erityisesti Ukrainan vakaan rahoituksen heti ensi vuoden alusta alkaen siten, että väline pitää

sisällään toimivat institutionaaliset rakenteet ja vahvat mekanismit unionin talousarvion suojelemiseksi.

Tulliunionin uudistaminen

Puheenjohtaja totesi tulliunionin uudistamisen olevan yksi Espanjan puheenjohtajuuskauden prioriteeteista. Komissio esitteli neuvostolle laajan ehdotuksensa EU:n tullilainsäädännön uudistamisesta, sisältäen ehdotuksen tullidatakeskuksen ja EU:n tulliviranomaisen perustamisesta. Toimintaympäristön muutokset, kuten tuonnissa sovellettavien standardien lisääntyminen ja voimakkaasti kasvanut verkkokauppa, edellyttävät riskienhallinnan ja toimintatapojen harmonisointia. Tulliviranomaisten asema sisämarkkinoiden turvaajana on korostunut kriisien johdosta.

Useimmat jäsenvaltiot olivat komission kanssa samaa mieltä uudistuksen tarpeellisuudesta ja sen keskeisistä tavoitteista, mutta eivät olleet vakuuttuneita ehdotuksen kaikkien elementtien tarpeellisuudesta. Suomi painotti hallinnollisen taakan keventämistä ja tätä kautta EU:n kilpailukyvyn ja talouskasvun tukemista, mutta korosti, että ehdotus vaatii huolellista tarkastelua työryhmätasolla.

Puheenjohtaja päätti keskustelun toteamalla, että jäsenvaltiot voivat edelleen lähettää näkemyksiään kirjallisesti ja ne huomioidaan ehdotuksen käsittelyssä.

Muut asiat: Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin

Muissa lainsäädäntöasioissa puheenjohtaja totesi, että Espanja pyrkii edistämään kaikkia rahoitusmarkkinasääntelyhankkeita puheenjohtajuuskaudellaan ja toivovansa pääsevän nopeasti sopuun parlamentin kanssa vaihtoehtorahastoista sekä Listing Act:sta. Puheenjohtaja totesi, että Espanjalla on paljon tekemistä, varsinkin ottaen huomioon kaikki hankkeet (esim. digieuro, käteisen asema maksuvälineenä, maksupalvelujen säätely, ESG- eli vastuullisuusluokittelu), joihin komissio on antanut kevään ja kesän aikana uudet lainsäädäntöehdotukset. Komissio kehotti neuvostoa löytämään lisäpanostuksia erityisesti pääomamarkkinaunionin liittyvien lähdeverotusehdotuksen sekä konkurssilainsäädäntöehdotuksen edistämiseen.

Puheenjohtajan työohjelma

Puheenjohtajamaa Espanja esitteli puheenjohtajakautensa ohjelmaa. Espanja kertoi syyskuun epäviralliseen Ecofin-neuvostoon osallistuvan yli 100 delegaatiota, ml. Latinalaisen Amerikan valtiovarainministerit ja kansainväliset rahoituslaitokset. Lokakuussa keskustellaan kansainvälisestä rahoituksesta sekä muista tärkeistä teemoista globaalilla tasolla. Marraskuussa on tarkoitus saada yhteisymmärrys useista pöydällä olevista tärkeistä lainsäädäntöhankkeista, esimerkiksi finanssipolitiikan säännöistä. Omien varojen suhteen pyritään myös viemään työtä eteenpäin. Espanja kertoi myös edistävänsä elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanoa. Joulukuussa on tarkoitus käydä keskustelua tukivälineen puolivälitarkastelusta. Espanjan keskeisiä prioriteetteja puheenjohtajakaudelle ovat EMU:n syventäminen sekä EU:n yritysten kilpailukyvyn ja EU:n avoimen strategisen autonomian sekä EU:n globaalin roolin vahvistaminen.

Eurooppalainen ohjausjakso 2023: Päätelmät vuoden 2023 perusteellisista tarkasteluista makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyen

Puheenjohtaja totesi, että komission arvion mukaan 17 jäsenvaltiota kohtaa makrotaloudellisia epätasapainoja. Talous- ja rahoituskomitea (EFC) on keskustellut asiasta ja on myös valmistellut päätelmät niistä. Komissio kiitteli talouspoliittista komiteaa (EPC) ja EFC:tä erinomaisesta työstä. Komissio totesi, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat omalta osaltaan auttavat makrotaloudellisia epätasapainoja koskevia jäsenvaltioita lieventämään epätasapainoja. EFC:n puheenjohtaja totesi, että EFC:ssä saavutettiin yhteisymmärrys päätelmistä. EFC korosti, että eurooppalainen ohjausjakso

on monenvälinen ja vertaisarvioitu prosessi, mutta vain jos ohjausjakson kalenteri antaa siihen mahdollisuuden. Valitettavasti tänä vuonna kalenteri oli tiukka ja tästä on myös päätelmissä maininta.

Taloudellinen elpyminen Euroopassa

Asiakohdan tarkoituksena oli hyväksyä Ranskan, Maltan, Slovakian ja Irlannin päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat ja niistä tehtävät neuvoston täytäntöönpanopäätökset. Ranska, Slovakia ja Malta olivat lisänneet suunnitelmiinsa REPowerEU-luvut, Irlannin päivitys oli suppeampi.

Komissio totesi elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanon olevan eritahtista eri jäsenvaltioissa, ja kannusti jäsenvaltioita toimittamaan kesän aikana päivitetyt suunnitelmat, joihin on lisätty REPowerEU-luku.

Ranska, Malta, Slovakia ja Irlanti kertoivat lyhyesti suunnitelmiensa päivityksistä. Kaikkien neljän kohdalla päivitykseen vaikuttivat myös RRF-tukivälineestä saatavan rahoituksen pieneneminen sekä objektiiviset olosuhteet.

Suomi painotti puheenvuorossaan RRF-tukivälineen kertaluontoisuutta ja RRF-varojen käytön seuraamisen tärkeyttä. Suomi myös korosti, että objektiivisista olosuhteista johtuville muutoksille on tärkeää olla olemassa selkeät ja läpinäkyvät kriteerit.

Puheenjohtaja totesi Ranskan, Maltan, Slovakian ja Irlannin suunnitelmapäivitykset ja täytäntöönpanopäätökset hyväksytyiksi.

G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.-12.10.2023 kokouksen sekä IMF:n vuosikokouksen valmistelu

G20- valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11. – 12.10.2023 kokouksen sekä kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) vuosikokouksen valmistelun asiakohdassa puheenjohtaja ja komissio tiedottivat syksyn kokousten valmisteluista.

Tämän lisäksi neuvosto antoi talous- ja rahoituskomitealle (EFC) mandaatin valmistella EU:n yhteiset linjaukset G20-kokoukseen sekä EU:n lausunto IMF:n Kansainväliselle valuutta- ja rahoituskomitealle. Sekä puheenjohtaja että komissio totesivat, että IMF-kiintiöistä tulisi keskustella vain IMF:n puitteissa.

Muut asiat: Pilari I

Puheenjohtaja informoi OECD-verohankkeen tilanteesta. OECD/G20 Inclusive Framework -kokoonpanon kokouksen 10. – 11.7.2023 päätteeksi annettiin julkilausuma noin 140 lainkäyttöalueen toimesta. Tekninen työ jatkuu vielä joidenkin kysymysten osalta ja monenvälinen verosopimus on tarkoitus avata allekirjoitettavaksi kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Komissio totesi pilareilla olevan linkki myös EU:n omiin varoihin. Komissio oli positiivinen asian etenemisen suhteen, mutta totesi säilyvänsä varovaisena.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Purra ja virkamiesvaltuuskunta

Euroryhmä 13.7.2023

Euroalueen finanssipolitiikan viritys

Euroryhmä keskusteli euroalueen finanssipolitiikan virityksestä euroryhmän puheenjohtajan ja Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) puheenjohtaja Niels Thygesenin alustusten perusteella. Euroryhmä myös hyväksyi julkilausuman euroalueen finanssipolitiikasta vuodelle 2024. Euroryhmän yhteiset näkemykset heijastuivat julkilausumassa, joka ohjaa ensi vuoden talousarvioiden valmistelussa.

Euroryhmän keskustelujen pohjalta hyväksytyssä julkilausumassa todetaan, että euroalueen useampia vuosia jatkuneen elvyttävän finanssipolitiikka tulisi päättyä. Elvyttävä politiikka oli julkilausuman mukaan tarpeen taloutta kohdanneiden shokkien vaikutusten vaimentamiseksi ja johti korkeampiin velkatasoihin. Lisäksi julkilausumassa tuodaan ilmi, että inflaatio on huolenaihe edelleen. Siksi euroalueen finanssipolitiikan virityksen vuodelle 2024 tulisi olla sopeuttavaa. Julkilausuman mukaan on syytä jatkaa määrätietoista, asteittaista ja realistista julkisen talouden vakauttamista, mutta pyrkiä myös lisäämään yksityisiä ja julkisia investointeja. Julkilausuman mukaan euroryhmä sitoutuu rajoittavaan finanssipolitiikan viritykseen euroalueella vuonna 2024. Keskeisenä tähän liittyy myös energiatukitoimenpiteiden lopettaminen ja lopettamisesta saatujen säästöjen käyttö ensi vuoden alijäämien vähentämiseen.

Euron kansainvälinen rooli – tilannekatsaus

Euroryhmä kävi näkemystenvaihdon euron kansainvälisestä roolista. Euroopan keskuspankin pääjohtaja Christine Lagarde kertoi esitelmässään, että monista haasteista huolimatta euron käyttö kansainvälisessä maksamisessa on pysynyt vakaana. Euron osuus maailmanlaajuisista virallisista valuuttavarannoista on kasvanut, ja euro on edelleen toiseksi tärkein kansainvälinen valuutta dollarin jälkeen. Lagarde kuitenkin korosti, ettei nykyistä tilannetta voida nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa pitää itsestäänselvyytenä ja siksi euron kansainvälistä roolia pitää aktiivisesti edistää.

Euroryhmän keskustelussa nousi esille, että euroalueella ollaan tietoisia haasteista, joita nykyinen turvallisuustilanne ja geopoliittinen ympäristö luovat. Tästä syystä euroalueella keskitytään jatkossakin siihen, mikä on oikea strategia julkisen taloudenpidon kannalta ja mitkä olisivat oikeita askeleita kohti euron aseman vahvistamista.

Muut asiat

Suomen ja Kreikan uudet valtiovarainministerit esittelivät politiikkaprioriteettinsa euroryhmälle aivan kokouksen aluksi.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

Pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuus

Euroryhmä jatkoi IMF:n, EKP:n ja komission kanssa kesäkuussa käytyä keskustelua pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuudesta. Keskustelussa jäsenmaat kertoivat omista toimistaan markkinoiden syventämiseksi. Useat maat mainitsivat esimerkiksi Suomen osakesäästötilin kaltaisia ratkaisuja sekä muita kansallisia välineitä ja kannustimia kotitalouksille. Myös talouslukutaidosta keskusteltiin paljon. Näiden ajastusten pohjalta jäsenmaat toivoisivat jatkavansa keskustelua pääomamarkkinoiden syventämiseksi. Euroryhmässä syvennettiin näkemystä siitä, mihin aihealueisiin halutaan keskittyä syksyn kuluessa. Päähuomio tulisi olla EU:n pääomamarkkinoiden

integraatiossa. Keskustelu aiheesta jatkuu euroryhmässä syyskuussa.

Digitaalisen euron tilannekatsaus

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa keskusteli myös digitaalisen euron hankkeen tilanteesta. Komissio esitteli työtä, jota se on tehnyt yhtenäisvaluuttapaketin suhteen. Komissio antoi 28.6. lainsäädäntöesityksen paketista, joka koskee eurokäteistä laillisena maksuvälineenä ja digitaalista euroa. Eurojärjestelmän digitaalista euroa koskeva selvitysvaihe on päättymässä ja EKP:n neuvoston on tarkoitus tehdä syksyllä päätös mahdollisesta etenemisestä projektin valmisteluvaiheeseen. Varsinainen päätös digitaalisen euron käyttöönotosta tehtäisiin kuitenkin vasta, kun neuvottelut lainsäädäntöpaketista on saatu päätökseen.

Digitaalisen euron korkean tason malli kokoaa yhteen selvitysvaiheessa ja aiemmissa euroryhmäkeskusteluissa esille nousseita asioita. Euroryhmän puheenjohtaja nosti yhteenvedossaan esille, että digitaalisessa eurossa on kyse eurovaluutan luonnollisesta kehityksestä eli sen digitaalisen version tarjoamisesta yhä digitaalisemmassa maailmassa. Komissio on hahmotellut selkeän oikeudellisen polun sille, kuinka käteisen saanti turvataan jatkossakin kaikkialla Euroopassa. Jäsenmaat korostivat selkeyden tärkeyttä perusteluissa digitaalisen euron hyödyistä kansalaisille ja yrityksille. Komission lainsäädäntöehdotuksen nähtiin poistavan joitain merkittäviä huolia, jotka liittyivät esimerkiksi käteisen asemaan, jos digitaalinen euro päätetään ottaa käyttöön.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Riikka Purra, Alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)